

↳ Szőcs Petra

Vakáció

Egy tornacsarnok az emlékezés háza.
Ablakai kékek és gömbölyűek,
régentele volt a város ilyenekkel,
zsidók építették, mórok vagy szászok.
Itt érdeklődhetsz nagyanyád felől,
de félsz, már visszavonhatatlan.
Derűt színlelsz, felmész a szoláriumba,
úgy teszel, mint aki élni akar:
kérdesz, vetkőzöl, alkudozol.
De mire kiszállsz, látod, hogy leesett a hó.
És, bár augusztus van, bezártak minden ablakot.
Új domb épült, a tetejére kivonultak szánkókkal
a nagyapák, mint lassú, fekete hattyúk.

Zacc

Nagyanyám mindig belső
szerveket látott a kávézaccban.
Azt hazudta, pillangók.
A kínai kávékészletben mindig
sütött a nap, a pagodák, források
és tuják mögött virágról virágra
szálltak a májak, vesék, tüdők.

Lyukat fúrt a vákuumcsomag aljára,
ott szívárogtatta ki a drága nesz titokban,
mert tata fősvény volt rosszabb napokon.

Ha nyílt az ajtó, nagyanyám kínosan
becsúszta a csészét a könyvsorok mögé,
aztán éjszaka, mikor tata már horkolt,
csendben elmosogatta.

Tegnap eltörtem az utolsó darabot is,
egy szótár mögött lapult a polcon,
de hát ki gondolta volna, hogy
végül nem tisztázott mindent.

És eltűntek a dombok, tuják
és pagodák, csak két gésa maradt
egy nagyobb cserépen.

↳ Maros András

Dodzsem

Az esetet követően mindjárt ott, a helyszínen, a dodzsempályánál mély csend állt be Gyuri és a nagymamája között. És a hazaúton is csak az elengedhetetlenül szükséges megjegyzések hangoztak el. A trolibuszon három üres duplaülés kínálta magát. A nagymama rögtön lehuppant az egyikre, és az ablak mellé csúszott. Karmazsin egyberuhájának redőit igazgatta. Gyuri a nagymamája mögött két sort kihagyva, egy hosszában széthasított ülésen helyezkedett el.

A Nagymező utcai fagylaltárusnál tört meg először a csend. A nagymama meghívta unokáját három gombócra, három *rendes* gombócra, nem a szokásos *egy adag fagyit, két adag tejszínhab* mixre. A nagy csáberő ellenére Gyuri szíve a helyén volt: nem ment bele az olcsó korrupcióba. A nagymama így is vett fagylaltot, magának. Négy gombóc joghurtos áfonyát.

— Na, nem gondoltad meg? — kérdezte az asszony, és Gyuri szeplős orra elé tolt a jégkásás fagylalttornyot.

— Nem — felelte Gyuri.

— Egy nyalást, hm? — hízelgett a nagymama, és szemét lehunyva, erotikus, bűgő hangot hallatva körbecsúszta hoszszú, lepedékes nyelvét a tölcsér peremén. A szájából kitüremlő

nyúlványról Gyurinak a hentespultban egymásra dobált marhanyelvek jutottak az eszébe.

— Nem kérek.

— Kóstolót?

— Nem.

— Joghurtos áfonya.

— Akkor se.

— Nem?

— Nem.

— Nem?

— Nem.

A nagyanyja, a nagyapja, a nagymama és a nagypapa

— Biztos nem? — Nem. — A „nem biztos, hogy nem” azt jelenti, hogy igen. Nem? — Nem.

A fagylatozótól gyalog mentek hazáig. Gyuri le-lemaradozott. A terézvárosi épületeket mustrálta, úgy, mint azelőtt soha. A házak díszítéseit, a kapualjakat, a kapucsengő-táblákat, a bejárati ajtókat. A megdöbbenően gazdag ornamentikára, puttókra, szobrokra mint fölösleges építési túlkapásokra tekintett, hiszen rajta kívül, aki csak dacból bámul fölfele, senki sem veheti észre azokat észre. Később a szembejövő gyalogosok ábrázatát vizslatta, azon töprengve, melyik ember hány éves lehet és mi jár a fejében.

Egy hirdetőoszlop előtt megállt, a sok-sok egymásba érő plakát közül kiszemelte a legkisebbet, és gyakorlásként hangosan felolvasta a rajta álló szöveget: „I-pa-ri bú-vár-kép-zés 8 fo-kos ví-zú tan-me-den-cé-ben!”

A Vidám Parkból hazaérkezvén a nagymama átöltözött, és negligszéjében az erkélyre vonult. Fogait csikorgatva körözött, mint a lendkerekes katicabogár. Egy gyűrött konyharuhát lógatott a kezében, amit néha kinyitott és megrázott. Később a konyhaajtóba tette át székhelyét, egyik lába a küszöbön innen, másik azon túl, egyhelyben billegett a kerges talpán, mint aki új cipőt járát be; ekkor épp egy üres ásványvizes palack nyakát fogta, erősen, marokra. Gyuri tudta, hogy ezek egy *beszélgetésre* való ráhangolódás jelei. *Beszélgetés*: ez volt a hivatalos megnevezése a nagymama havi rendszerességgel, a szülők kizárásával tartott, húsz és ötven perc közötti szónoklatainak.

Az előkészületek után a nagymama a gyerekszobába vonult. Megállt a szoba közepén, két lépésnyire Gyuri mellett — aki műanyag katonákat tologatott a szőnyegen —, tenyerét összedörzsölte, és billenthető, emeletes, fiatalosan krepvelt hajzatát balról középre igazította. Becsukta maga mögött az ajtót, mintha más családtag is lett volna odahaza, aki előtt titkolózni lett volna kénytelen. Senki nem volt otthon. (Gyuri apja egy huzatos veszprémi tárgyalóteremben ült karót nyelt védenca mellett; Gyuri anyja épp történelemórát tartott huszonöt pad alatt sms-ező iskolásnak; a fiú bátyja ugyanennek a tanintézménynek egy másik termében foglalt helyet, a második padban görnyedt, és súlyos vesztesre állt egy kémiai egyenlettel szemben.) A nagymama erős virágillatot áraszott, amit lyukhímezéses otthonkájának poshadt búze sem tudott elnyomni. Bekölnizte magát a beszélgetéshez. Emelt sarkú otthoni szandáljával lezseren arrébb tolta a szőnyegrojtok mögött megbújó játékkatonákat, plusz egy bonbonos dobozt, amely az egyik sereg bombázórepülőjének tárolására szolgált.

— Beszélgessünk egy kicsit, jó? — mondta a nagymama.

Gyuri fel sem nézett, így is tudta, hogy nagymamája édeskés mosolyra erőszakolt szájjal beszél.

A nagymama és a nagypapa a nagyanyja és a nagyapja mellett

*

A nagymama Feszty körképről tartott előadása még javában tartott, amikor megérkeztek a Vidám Park jegypénztárához.

A nagymama és a nagypapa a nagyanyja és a nagyapja mellett

Amint beléptek a recsegő, racsnis beengedő-kapun, Gyuri megmámorosodott. Figyelme kikapcsolt, az előadó hangja számára a füllel nem érzékelhető frekvenciasávba tolódott. Egy lehalkított filmszereplő lett a nagymamából, egy függén mozgó test és egy tátogó fej. A fa hullámvasút vészjóslo kattogása hallatszott a távolból. Alig tettek meg pár métert, a fiú kimelegedett az izgalomtól. A szája szélét rágta. Hunyorítva, sóváran nézelődött, mint a vadászni készülő ragadozó. Mint aki nem játszani készül a Parkban, hanem felfalni a játékszereket. Azon törte a fejét, mi volna az ideális sorrend, melyik szerre volna érdemes először felülni, melyikre másodszor, harmadszor, negyedszer, tizedszer, huszadszor, hogy a lehető legegledettebben távozzon. A végére kell hagyni a legjobbat, ez nem vitás, mint ahogy az sem az, melyik a legjobb. A dodzsem. Legokosabb, ha az unalmas körhintákkal kezd. „Bemelegít”. Aztán megkeresi a céllövöldét, ami még mindig inkább „kötelező feladat”, semmint öröm. (A Vidám Parkban muszáj löni!) Utána jöhet minden, ami jó. Oldalra pislantott, és látta, az előadás még tart, a nagymama szája mozog, állkapcsa előre-hátra jár, nem fáradt el, nem lassult le; ha egyszer valamibe belekezd, bármiről legyen szó, nagy dolognak kell történnie, hogy abbahagyja. Gyuri elképzелhetetlennek tartotta, hogy ennyi tudnivaló legyen a honfoglalással meg a festészettel kapcsolatban.

Hétköznap volt, szerda. Egy-két iskolakerülő kamaszon kívül mást nemigen lehetett látni. Négy tinédzser lány összekapaszkodva, boldogan kacarászva szökdelt, néha megálltak, hogy a két szélső beleihasson a sörébe. A Park kék munkaköpenyes dolgozói közül néhányan félgözzel söprögettek, mások unatkozva lézengtek, vagy a sétány mentén a fűben ücsörögtek, csevegtek, eszegettek. A *Jacksons Fly* feliratú „óriásbillegő” előtt két perecárus egy mobilvécé fölött tollasozott. Az óriáskerék utas nélkül járt, messzi kerületekbe küldve a hírt, hogy a Park üzemel, lehet jönni.

A nagymama és a nagypapa a nagyanyja és a nagyapja mellett

— Csak egy mondat lesz az egész — szólt a nagymama.

„A nagy lótúrót!” — mondta magában Gyuri.

— Egy mondat — ismételte a szónok. — Ezúttal tényleg rövid leszek, nem kell aggódnod. *Emiatt* legalábbis nem. Adok egy kis gondolkodnivalót, körülbelül ennyi, és kész is. Ha elmondod anyádéknak, mi történt, és hogyan történt, elbúcsúzhatsz a szép napoktól. Ennyi a közlendőm. Mondtam, hogy rövid leszek. Szóval jól gondold meg, mit csinálsz. Ne nézzél így, nagyon jól tudod, miről van szó. A Vidám Parkban történekről beszélék. Ha elmondod, vagy ha bárminemű célzást teszel, amiből gyanút fognak, megkeserítem az életedet. Minden eszközöm megvan hozzá. — Csettintett egyet. — Ennyiből áll. Úgyhogy jól fontold meg, mit, hogyan és merre.

Beszéd közben a szeme borongóssá vált. Egyetlen gyűrűjét csavargatta felvizesedett ujján, egy kővel ékesített aranykarikát, amelyet egykor a jegygyűrűje mellett viselt, de férje halálának

A nagymama és a nagypapa a nagyanyja és a nagyapja mellett

másnapján, a családtagok döbbenetére, magára hagyta a kísérot: kiiktatta az örök hűség jelképét, egyszer s mindenkorra. Arról, hogy hová került az ékszer, nem nyilatkozott. (A másik nagymama biztos forrásból tudja, hogy áruba bocsátotta.)

A beszélgetésnek csakugyan vége lett. A nagymama nem várt választ, annyit sem, hogy „Értem” vagy „Megértettem”. Hátat fordított, és merev derékkal kibillegett. A konyhából még visszakiáltott:

— Úgyis azt hiszik el, amit *én* mondok.

A nagymama és a nagypapa a nagyanyja és a nagyapja mellett

A foteleknek kiképzett szerelvények andalító lassúsággal, utas nélkül rótták a köröket az ellipszis alakú pályán. Elsőre jó lesz, gondolta Gyuri, csak el ne aludjak rajta. A kanyarok előtt láthatóan felgyorsultak a kocsik, hogy forduláskor „kidobják” az utasokat. Ennyi volt benne a különlegesség, a kanyar. Az összes többi körhintával, hajóval, rakétával, süllyedő, billegő, forgó eszközzel ellentétben ennek még nevet sem adtak. (A fotelek közvetlen környéken a *Hurricane*, a *Monster Fall* és a *Speedy Gonzalez* csillogó-villogó betűkkel szedett feliratait lehetett olvasni.) Gyuri elnevezte *Csoszogó Fotelek*nek. Megkérte nagymamáját, üljön fel vele. Mint láthatja, ártalmatlan, veszélytelen játék, nem véletlen, hogy senki sem ül rajta, körülbelül ennyi izgalmat tartogat, mint az otthoni fotelben való ücsörgés, valószínűleg pont a kíséő nagyszülőknek gyártották. A nagymama másban látta a *Csoszogó Fotelek* népszerűtlenségét: szerinte életveszélyes állapotban van, kattog, zörög, nyikorog, csak idő kérdése, mikor szakad le egy csavar, ne adj isten a főtengely, és repül át pár fotel az Állatkertbe. Az sem túl bizalomgerjesztő — jegyezte meg —, hogy a pálya környékén forró kátrányszag terjeng.

Gyuri unszolására végül csak felszálltak a *Csoszogó Fotelekre*. És fejhangon végigsikították az öt perces menetet. A kör végén egymást támogatva szédelegtek le, lábuk alatt még percekig mozgott a talaj. A nagymama savlekötő gyógyszerei levizsgáztak, már a második kanyarban kiújult a refluxa, savanyúakat bőföggött, mintha egy deci ecetet nyelt volna, de nem panaszkodott, csak nyelte, nyelte csöndben a savat. Gyuri azt gondolta, csak hősködésből tartja magát a nagymama, de nem bírhatja sokáig, hamarosan megtörik, a reggelire bekapott három magos zsemle, fél tubus kenőmájás és retek turmixa egyszercsak kitölti a pofazacskóját, és a barna lötty végül egy fa tövében köt ki. Gyuri tévedett. A nagymama magában tartotta a gyomra és a nyelöcsöve közt vándorló ételt, és a bosszúságot is. Sőt később, a *Jump in Glory* fantázianevű szerkezeten is állta a sarat, nem kesergett, nem számolt be szédülésről. Leszállás után csupán annyit bátorkodott megjegyezni, hogy térdízületei nem a régiék. A *Jump in Glory* gépkezelője, egy vékony, hosszú szőke hajú srác, a nagymamára való tekintettel kíméletesen bánt a pultjából kiálló irányítókarokkal, amelyeket amúgy hétvégeként kéjesen ráncigál, kiélvezve a kezében összpontosuló hatalom minden pillanatát; ami neki egyetlen csuklómozdulat, az a rugós desz-

A nagymama és a nagypapa a nagyanyja és a nagyapja mellett

kán egyensúlyozó öt embernek színpadias esés, nyújtott lábú repülés, látványos *grand jeté* a korláton túlra. A menet végén, a *Jump in Glory* személyzetének nevében a fiú átnyújtott Gyuri nagymamájának egy exkluzív ajándékot, két szörpkupont, amelyeket a dodzsempályával szemközti büfében lehetett beváltani. („Leiható” — így mondta a gépkezelő fiú.) A kupon kapóra jött, mert már mindketten megszomjaztak.

A nagymama és a nagypapa a nagyanyja és a nagyapja mellett

Gyuri a konyhaajtóból kémlelte a nagymamát, aki egyik kezével a faasztalra támaszkodott, másikkal, egy vastag konyhaszivacsot szorítva az asztalon elterülő őszibarackmintás műanyag terítőt dörzsölte. A lekváros-kakaós tejbegríznyomokat akarta eltávolítani, de tevékenysége már jócskán túlmutatott a konkrét feladaton, már mindent dörzsölt, amit ért, mint aki nem az eredményért csinálja, hanem mert igényli a fizikai igénybevételt. Mintha a terítő díszítését, az őszibarackokat is le akarta volna rádiózni. A szivacs és a terítő súrlódása Gyurit az apjától kapott szovjet „színváltós” kártyanaptárakon huzigált fémpénz hangjára emlékeztette.

— Miért vagy ideges? — szólt Gyuri.

— Nem vagyok ideges — zihálta a nagymama.

— Nekem kéne idegesnek lennem, nem neked — mondta

Gyuri remegő ajkakkal. — Nem én löktelek ki téged a dodzsemből. Hanem te engem.

— Ismétlem: ha árulkodsz, azt nagyon-nagyon csúnyán megbánod — mondta az asszony. Sarkvidéki tekintetét unokája nagyra nyílt barna szemébe eresztette. És bólogatott, mint aki mélységesen egyetért magával. — Igen, én figyelmeztettek.

A nagymama és a nagypapa a nagyanyja és a nagyapja mellett

A dodzsempályával szemközti büfésbódé mellett, egy gyomos kis földterületen egy hatvan és hetven év közötti férfi kapált. A büfés. Munkáját egy, a húszas éveinek elején járó fiú segítette, aki — életkora és az idősebb úréhoz hasonló, hosszúkás fejformája alapján — akár a büfés fia is lehetett. A fiatal fiú szorosan a férfi mellett guggolt, és a meglázított földből szálanként huzigálta ki a bokáig érő gazt. Mindkettőjük szájából égő cigaretta lógott, mindketten fekete bőrmellényt viseltek.

— Khm. Jó napot kívánok! — szólította meg őket a nagymama. (A két ember ijedten összerezsent, valószínűleg nem szolt ma még hozzájuk senki.) Előbb a férfi fordult meg, aztán a fiatalember. — Jó napot kívánok, van két szörpkuponunk.

A fiú a földre ejtette munkakesztyűjét, mellé a cigarettáját, amit csizmájának talpával alaposan a földbe döngölt. Belépett a bódé ajtaján, és felvette az árusítói állást: fejét kidugta a pult fölötti ablakon.

— Málna van meg bodza — motyogta az orra alatt. — Jó napot. Helló.

— Csak málna van! — helyesbített az idősebb úr.

A nagymama és a Gyuri a szörpkupont körül

— Akkor két málnát kérünk — mondta a nagymama. — Kuponra mindkettőt.

Az idősebb büfés elvette és a bódében alaposan megvizsgálta a papírfecniket, mintha azok gyanús bankjegyek volnának.

— Elképesztő, hogy nem tanulják meg! Nem pecsételik rá az érvényesítési dátumot. Ennyi a feladatuk, semmi több. Az eszem megáll. — A büfés összevonta a szemöldökét, és a kuponokat az ujjai közé csíptetve a nagymama szemébe nézett… és hirtelen megrázta a döbbenet. — Kosztosy Ilona. Ha nem tévedek. Azt a mindenségit neki!

— Árpád? — mondta még sosem hallatott szopránban a nagymama, és a szája elé kapta a kezét. — Igen. Árpád. Árpád, az. Csípjenek belém.

Gyuri hátrébb húzódott, hogy kedvezőbb szögben lássa az egymást méricskélő felnőtteket. A fiatalbb büfés is meglepődve szemlélte a megkukult kettőst. Amikor már mind a négy felet feszélyezte a csend, az idősebb büfés megszólalt.

— Benne vagy a telefonkönyvben?
— Miért? Föl akarnál hívni?
— Mindenképpen.
— Minek?
— Miért, te nem akarsz beszélni?
— Miről?
— Volna miről.
— Nem volna semmiről.
— Akkor csak úgy.

— Fiatalember — fordult a nagymama a fiúhoz —, van itt valahol másik büfé, ahol elfogadják a szörpkupont?

— Csak itt lehet beváltani.

— Alászolgája — mondta a nagymama, és magával cibálta Gyurit.

— Nem iszunk szörpöt? — kérdezte az unoka.

— Itt nem — válaszolta a nagymama. — Inkább szomjan döglünk.

Az „alászolgájá”-t Gyuri „a halál szolgájá”-nak értette, és biztosra vette, hogy a nagymama e névvel a büfés fiatal segítőjét illeti. A büfés *segédje*, azaz: *szolgája*. Ez esetben viszont az idősebb úr, aki-vel a nagymama látszólag haragban áll, maga a halál. Összegezve: itt a halál a Vidám Parkban, csak ő fogad el szörpkupont, és névről ismeri a nagymamát. Ez vajon azt jelenti, hogy a nagymama rajta van a listáján? Nemsokára eljön érte? A nagymama is ismeri őt, legalábbis az álnevét, amit itt, a halandók közt használ: Árpád. Gyuri szánakozva nézett a nagymamára, akinek életéből talán csak hetek, hónapok vannak hátra. Nem tudott róla, hogy beteg lett volna, habár tény, a télikertben elköltött családi vacsorákon néha hangosan felnyögött (a szülők ilyenkor összenéztek), és gyakran pokrócot tekert a dereka köré. Gyuri úgy érezte, már sok mindent ért, de a tökéletes tisztánlátás még távolinak tűnt. Például nem értette, miért kapával és nem kaszával jár a halál.

— Szomjas vagyok — mondta Gyuri. — Hova megyünk?

A nagymama elővett válltáskájából egy doboz cigarettát, rutinosan kipöckölt belőle egy szálat, és rágyújtott.

A nagymama és a Gyuri a szörpkupont körül

— Nagymama! Te dohányzol?
— Nem — vágta rá a nagymama.
— Mamáék tudják?
— Eszedbe ne jusson elmondani!

A nagymama leroskadt a legközelebbi padra. Kimerültnek látszott, mint aki egymásután tíz menetet ment a hullámvasúton. Megengedte Gyurinak, hogy felüljön bármire, egyedül, kíséret nélkül, annyi kikötése volt csak, hogy maradjon látótávolságon belül, és húsz perc múlva álljon készen az indulásra. Megígérte, hogy a hazafelé úton, a Városligetben isznak majd egy kólát. Látótávolságon belül Gyuri számára az égvilágon semmi érdekes nem mutatkozott. Egy az óvodások adrenalin szintjére tervezett csúszdarendszert látott meg egy céllövöldét.

— Nem erről volt szó — mondta a fiú, szemében a kóbor kutyák ártatlanságával. Hangjában nem volt számonkérés vagy csalódottság, pusztán egy tényre hívta fel a nagymamája figyelmét, kedvesen, már-már hízelegve. Egy ígéretre emlékeztette, amit a nagymama valószínűleg elfelejtett. — Tudod, úgy jöttünk, hogy egész délelőtt itt leszünk. Én erre készültem.

— Zsarolsz? — emelte meg hangját. — Telhetetlenkedsz? Ahelyett, hogy örülnél, hogy elhoztalak! Apáddal hányszor voltál itt?

A nagymama szájának környéke ellilult, a haja félrebillent. Dühében morgott. Aztán ahogy elcsendesedett, szomorú képet vágott, és visszavonult önmagába, nem mutatva érdeklődést a „kinti” világ iránt. Gyuri viszont úgy gondolta, jogában áll megzavarni ezt a „befelé tekintést”, és figyelmeztetni a nagymamát, az otthoni erkölcsprédikátort, hogy amennyiben húsz perc múlva csakugyan hazamennek, úgy egy ígéret megszegésének ténye áll fenn, ami otthon, a vaskalapos házirend keretei közt büntetendő. A fiú közölte, hogy megérti, sőt elfogadja, hogy a nagymama hangulata hirtelen megváltozott, ezért nem is kíván mindenáron kitartani az eredeti terv mellett (azaz nem akar egész délelőtt itt lenni), kész belemenni valamilyen elfogadható kompromisszumba, de a „húsz perc a bébicsúszdán / céllövöldében” mint megoldás… hát… nem egészen a két szándék közötti félút…

— Legalább a dodzsemre hadd üljek fel — kérelte nagymamáját.

— Pont a dodzsemre.

— Az a legjobb.

— Most jöttünk el onnan.

— Menjünk vissza.

— Válassz mást.

— Menjünk vissza oda.

— Válassz mást.

— Dodzsem.

— Mást.

— Dodzsem — rázta fejét Gyuri, majd könnyelműen hozzátette: — Aztán mehetünk haza.

A tervezettnél még korábbi távozás lehetősége elgondolkoztatja a nagymamát.

Új kompromisszumot vázolt Gyurinak.

A nagymama és a Gyuri a szörpkupont körül

— Figyelj csak. Mi lenne, ha felülnél öt másik valamire? És a dodzsemet kihagynád. A dodzsem nagyon veszélyes.

— Nagymama, én a dodzsem miatt járok Vidám Parkba.

Az asszony hosszú sóhajt eresztett ki. És elfogadta az ajánlatot. Húsz perc helyett már öt perc múlva eltűnnek innen, ez a jó benne, előtte azonban újra látnia kell Árpádot, és ami ennél rosszabb, Árpád is látni fogja őt.

Unokájától két lépésnyire lemaradva mendegélt, lábait alig emelte, úgy haladt, mint a fegyenc, akinek ólomnehézetek láncoltak a bokájára. Mereven bámult maga elé, mint akinek megfagyott az arca. Félre-félre billenő haja most a legkevésbé sem zavarta, sőt kimondottan örült neki, ha rossz színben tűnik föl. Ha ott és akkor lehetősége lett volna rá, alighanem átöltözik, és előnytelen, ízléstelen göncöket aggat magára. Tízméterenként fújtatott, mint akit kimerít a csoszogás, mint aki az utolsó energiartalékait használja fel.

Gyuri a térdére húzta a bokájára harmonikába csúszó zokniját, és néptánclépésekben közeledett a dodzsempályához. Árpád névtelen büféjét elkeresztelte magában *Halál és Szolgája Falatozónak*.

A nagymama egyetlen pillantást sem vetett a büfé felé.

— Ezek még mindig kapálnak — csodálkozott a fiú. — Itt fogják megtermeszteni, amit eladnak? Hamburgerfa? Hihi. Lángosbokor? Hihi.

A nagymama csak előre nézett, mint akinek szemellenzőt erősitettek a halántékára. Ha a pálya szélén ácsorog, míg unokája autózik, az nyílt felhívás keringőre, gondolta, azonnal ott teremne Árpád és a múlt… Hirtelen elhatározásból beült ő is egy dodzsembe, egy zöld színűbe, és lábával dobogva várta az indulást.

A zöld dodzsem zártatos volt. Átirányították egy másikba.

— Hihetetlen! — csattant fel a nagymama. — Itt lopják a napot, sehol egy vendég, lófrál az egész személyzet, és nem működik semmi! Ha tudják, hogy selejt, miért nem különítik el? Ki kéne vonni a forgalomból! Nem? Félreállítani legalább, ha már megszerelni nem tudják. Mi van, ha nedves ruhában ülök bele? Megráz, és meghalok?

Szégyenében Gyuri kék dodzsemének aljzatáig süllyedt. Árpádra sandított, aki szerszáma nyelére támaszkodva, fiatal kollégája társaságában nézte és hallgatta a kellemetlen jelenetet.

A Vidám Park dolgozói közül jó néhányan nézőként sorakoztak fel a pálya szélén.

A menet indulását recsegő duda és villogó fények jelezték.

Gyuri lassú köröket rótt a pályán. Ismerkedett az autóval, tesztelte a kormány érzékenységét. Egyelőre nem bent bele üt-közésekbe. Fél szemmel Árpádekat figyelte, akik közben beépültek a nézők sorfalába. Ámulatba ejtette a hatás, amit a büfésnek álcázott halál a nagymamájára gyakorol. A férfi egy szót se szólt, csak a kapájára támaszkodva állt, és nézett, tekintete célkeresztjéből egy pillanatra sem tévesztve a nagymamát.

— Nyomjad tövig! — kiáltott Gyuri, miután látszott, hogy a dodzsem, amibe nagymamáját átpasszolták, alig halad.

— Tövig nyomom — üvöltötte vissza a nagymama.

A nagymama és a Gyuri a szörpkupont körül

Újabb érdeklődők érkeztek. Híre ment a dodzsemező asszony különös viselkedésének.

Három darab iskolakerülőkkal megtöltött kisautó komoly harcot vívott egymással, az utasok káromkodtak, kacagtak, sikoltoztak, a dodzsemek nagyokat ütköztek. Gyurit, hiába döfködté oda járgánya orrát, hiába súrlódott egyik-másik harci dodzsemhez, nem vették be a csatába. Jobb játszótárs híján Gyurinak meg kellett elégednie a pálya szélén poroszkáló, ideges és kedvetlen nagymamával. Messziről nekiiramodva jól belement a nagymama autójába, amely szépen kiperdült.

— Nem tudsz gyorsabban menni? — kérdezte Gyuri. — Nyomd tövig!

— Tövig nyomooooom! — hörögte pokoli hangerővel a nagymama, majd a dodzsempálya kellős közepén megállt, kis kocsijából kiszállt, odaszaladt Gyurihoz, beugrott mellé a kék dodzsembe, és egyetlen határozott mozdulattal, két tenyérrel kilökte belőle a fiút. Azután gázt adott. Cserben hagyta az unokáját. Kidüledt szemmel célba vette az iskolakerülők három autóból összeálló halmazát, amely e pillanatban egységet képezve vesztegelt az egyik sarokban. A gyerekek, észrevéve a vérben forgó szemű asszony közeledését, szétspricceltek három különböző irányba. Árpád közben Gyuri segítségére sietett: egy gyors, férfias mozdulattal talpra rántotta. — Hú, ez a kék, ez nagyon jól megy! — kiáltotta a nagymama.

A menetet idő előtt leállították.

A nagymama és a Gyuri a szörpkupont körül

Gyuri a bambulástól átlényegülve ácsorgott, szótlantul. A nagymamája, mint egy tudóbajos, sípolva kapkodta a levegőt. Pedig az erőnlétére nem lehetett panasz, szívóssága közismert, a játszótéren beáll a gyerekek közé focizni, hátvéd, söpröget, többet fut, mint a kicsik. Ezen a napon mégis már sokadszorra tűnt holtfáradtnak. A szivacsot a fényesre sikált terítőre pottyantotta. Valamit dűnnyögött. Kihúzta az asztal alól a három lábú faszéket, amire soha senki nem mert ráülni (mindig csak útban volt; aki az asztalhoz ült, óhatatlanul belerúgott). A nagymama most mégis lerogyott rá. Alkarját a még nyirkos terítőre fektette, fejét a kézkülsőjére hajtotta.

— Nagymama, te sírsz — mondta Gyuri, és megérintette az asszony vállát. — Mi a baj?

A nagymama a tenyere mögé bújtatta eltorzult arcát. Ütemesen rázkódó tarkóját Gyuri tétován figyelte, mint a kezdő laboráns az első önálló, kétes kimenetelű kísérletét. Nem tudta eldönteni, közbeavatkozzon-e. Faggassa? Vigasztalja? Lapogassa meg a vállát? Tegyen úgy, mintha ő is sírna? Vagy fordítson hátat, és menjen ki? Egyikhez sem volt mersze. Várakozott.

Rövid idő múlva a zokogó asszony felcsapta a fejét, mint akit ütés ért.

— Ha elárulod, hogy kilöktelek a dodzsemből, én megmondom anyáéknak, hogy huzigálod a fütykösödet. Ne is próbáld tagadni. Láttam.

— Kilestél?

— Láttam, amit láttam — mondta a nagymama, és azzal a mozdulattal, amivel kézfejét végighúzta könnyes arcán, egy halvány mosolyt is odakent a szája szegletébe. — Akartam is szólani, hogy ne ráncigáld, mert az még nem jön, amit vársz. Aztán hagytam, gondoltam, rájössz magadtól.

— Te leskelődsz utánam?

— Ez a dolgom. Kérsz szörpöt?

A nagymama felállt, hogy két adag csipkeszörpöt készítsen.

— Igyál egyet — mondta, de Gyuri csak hallgatott. — Neked se lehet könnyű. De hidd el, nekem sem az.

A nagymama egyetlen korttyal kiitta a poharát. Leültette Gyurit a három lábú székre. — Bocsáss meg, Gyurikám, jó? Próbáltam én előbb is, a fagyisnál. De... mindegy. Megtörtént. Megegett. Néha megesik, hogy megesik, nem?

Gyuri elképzelni sem tudta, mi a célja a bocsánatkéréssel. Rossz előérzete volt. A kétdecis szörpből egy decit meghagyott. A szénsav irritálta a torkát.

— Ne haragudj rám, jó? Légy szíves. Nem voltam önmagam. Ha tudnád...

— Nem haragszom — mondta felnőttésvé Gyuri. — És nem árulak el. De mi a baj? — A kérdés őszinte megfogalmazásban így hangzott volna: „Mit akarsz tőlem?”

— Nem árulsz el? — bizalmaskodott a nagymama.

— Nem.

— Biztos?

— Biztos.

— Őszintén biztos?

— Őszintén.

— Így görbülj meg?

— Úgy görbülj meg.

— Nem történt semmi a Vidám Parkban?

— Semmi.

— Senki nem lökött ki senkit.

— Nem.

— Nem is dohányoztam.

— Nem.

— Szerintem sem. A hallgatásért cserébe most én nagyon őszinte leszek veled. Elmondom, mi a történet Árpáddal. Gondolom, feltűnt, hogy az ő jelenléte zaklatott fel. Elmondom én neked, a titoktartásért cserébe. Te leszel az első, aki ezt hallja. Az első! Érted? Komolyan beszélek. Nagy dolog ez, Gyurika. Csak hogy tudd, mekkora dolog ez. Azért mondom el, hogy érezd, és megtanuld egy életre a jó tett helyébe.

„Árpád — zengte magában a fiú, mintha egy barlang visszhangzott volna a nevet. — A halál szolgájának főnöke. Árpád. A halál.”

Gyuri bólintott: felkészült a hétpecsétes titok befogadására.

— Ő volt az én ifjúkori nagy szerelmem — mondta a nagymama. — Évekig udvarolt nekem, de a szüleim elleneztek a házasságot. Az apja szűcs volt, az anyja meg egy úri háznál szolgált mint cseléd. Az én szüleim értelmiségiek voltak. Túlságosan is. Elleneztek a házasságot. Mit elleneztek... megtiltották! Aztán a szüleim kivándoroltak Amerikába, és itt hagytak minket, engem meg az öcsémet, de ezt biztosan tudod. Én meg bekopogtattam az Árpád ajtaján, hogy megkérjem a kezét. De már késő volt, hallani sem akart rólam. Pedig nem volt senkije. Senkije, érted? Büszkeségből küldött el. Annyit kértem, hogy beszéljünk, amire azt mondta, hogy már nincs miről. Tudod, mikor történt ez? Közel ötven éve. Azóta most láttam először.

A harmadik adag csipkeszörp elkészítésekor a nagymama hosszasan bibelődött a szörp-szódavíz arány beállításával, elmélyült vegyészeti tevékenységet végzett. Ezalatt Gyuri végiggondolta a délelőtti eseményeit, a nagymamája viselkedését, emlékezetéből előcsalta az elhangzott mondatokat. És rájött valamire. Egy hibára. Egy a nagymama logikai rendszerében nyíló résre. Felismerte, hogy a nagymama tévhitben él. Nincs szó semmilyen üzletről, kölcsönös titoktartásról. Hiszen neki, Gyurinak nincs titka, amit a nagymama fel tudna használni ellene. Semmi. A fűtyihúzogatóson kívül, amit bármikor kész megmagyarázni a szüleinek. (A magyarázat: a suliban minden fiú huzogatja.) Ellenben a nagymama kétszeresen is kiadta magát. Egyrészt kilökte a dodzsemből, mely tény elhallgatását kérte, másrészt kiderült, hogy sosem a nagyapát szerette, hanem egy szűcs fiát, ami a régóta húzódozó jegygyűrű-rejtélynek is megoldása. Ja, és dohányzott. Három titok nulla ellenében. Hiába mondta a nagymama, hogy megkeseríti az életét. Gyuri rájött, hogy nincs mivel. Nincs meg hozzá az eszköze. Ellenben ő bármikor zsarolhatja a nagymamát. Triplán.

— Tessék, neked is csináltam egy friss szörpöt — nyújtott át egy új poharat a nagymama. — A másikban már nincs szénsav.

— Köszí, nem kell — mondta Gyuri, és arcán magabiztos mosollyal kivonult a konyhából. Büszke volt magára. Boldogan vette tudomásul, hogy életében eljött egy sorsfordító nap. Mától új korszak kezdődik, gondolta. Jobb idők következnek.

and Me

félelem

megtanultam félni tőle. hogy majd elfelejtem. erre eltűnt. vagy soha nem is volt. oka a félelemnek. fehér nyúl reszket a kalap alatt. és hiába már a vastaps. többé nem jön vissza. meglátom nincs sehol. megértem nem létezik. lehull a titokról a lepel. legördül a valóság függőnye. de rólam még képzelődik. aki fogva tartott. azaz elfelejtem. valaki távozik a művészbejárón. vagy be se ment soha. nincs a fején kalap. de a póráz végén az a furcsa kis állat. ismerős azért valahonnan.

▸ Mezei Gábor

jelen

jövő és múlt a távolság tudatában jelenvalók. mondta az első hét utolsó napján. mikor még nem volt minden időjelben. de a hangjától maga is meglepődött. ahogy megfürdött. és hasán végigsimítva köldökét kereste. majd napsütéses sétáról álmodott. szembejött vele a fia. akit sosem látott. árnyéka nem volt. mégis saját képére emlékeztette. ami azóta is ébredését várja a tükrökhöz tapadva. a jóslat szerint boldogan. mint a névtelen dolgok. de csak míg benne magát. egyszer fel nem ismeri.

ún.

unod ezt a csendet. besétál a képbe néhány ismeretlen állat. unod ezt a csendet mint ez az állatkertnyi állat. buta néma lények. egy egzotikus egysejtű. valahol a süket tengerfenéken. aki félig már mítosz. de még percenként megkettőződik. vagyis megöli magát. és ez lesz végül a megoldás. szalamandra érkezik az állatkertbe. megtudni végre hogy ki ő. a felismeréskor hallhatóvá válnak. az első hangok.